

SZARVAS és VIDÉKE

TÁRSADALMI és SZÉPIRODALMI HETILAP

Megjelen hetenkint egyszer, vasárnap reggel.
Előfizetési ár:
Egész évre 5 frt — kr. — Félévre 2 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Búza-utca, 1283. szám, hova a lap szel-
lemi részét illető közlemények és előfizetési
pénzek küldendők.

Előfizeléseket és hirdetések elfogad
Nyasik Soma utóda üzég.
Ugyanitt egyes számok is kaphatók.
Hirdetések és nyilttéri közlemények ju-
tányos áron vétetnek fel.

Szarvas, 1890. nov. 29.

Erélyes kéz, nem bureokrata szelle-
mü, hanem a város és a járás dolgainak
vitelében és irányításában önálló kon-
cepciókra képes kormányzat az, mire
a szarvasi járásnak s a központját ké-
pező Szarvas városának szüksége van.

Főszolgabíránk lemondott, 18 hosz-
szú esztendő nehéz munkája által
szerzett érdemekkel hagyva oda a
közigazgatási pályát. Helye egy eddig
is közpályán működött ifjú, tetterős
férfiúval töltetik be, kinek működésé-
hez sok szép reményt fűzünk.

Nevezetes és kiváló a főszolga-
bírói állás. Feje egy járásnak s egy
városi magisztratusnak, melynek ke-
zében a polgárság életének, még pe-
dig fejlett, s ennél fogva sokirányú
életének intézése, irányítása, elősegi-
tése van letéve.

Rendes viszonyok között is ne-
héz feladatok teljesítéséhez szükséges
képeéseket föltételez ez a hivatás
emberétől. Annál inkább most nálunk,

midőn hónapok óta egy áldatlan vi-
tában emészti egymást a község s
egy történeti multtal bíró tekintélyes
testület, a közbirtokosság. Oly állapot
ez, mely az egyensúly megtartása, az
általán kielégítő megoldás szerencsés
előkészítése s a felkorbácsolt kedé-
lyek lecsillapítása által nagy fokú ta-
pintatot, összes erőink s minden gyen-
geink ösmeretét kívánja.

A helyettes főszolgabírónak, kit
majdan a bizalom állandó minőség-
ben is behelyez e diszes és nehéz
munkájú helyre, igen sok és nagy
dolga lesz. Polgárságunk vagyonosó-
dásának mai nagy arányai mellett egy
igen lényeges dolgot nélkülözünk, azt
tudniillik, hogy a vagyonszerzést fő-
célnek tekintő gazdaközönség, —
mely pedig zömét képezi Szarvas vá-
ros lakóinak — teljességgel nem vesz
részét szellemi és kulturalis életünk
küzdemeiben; s olyan féle látványul
szolgálunk a figyelmes szemlélőnek,
mint mikor egy megrakott szekér az

úton minduntalan felakad azért, mert
az eleje fogott szilaj paripák közül
hol egyik, hol másik rántja meg, de
soha se együtt — amire szükség lenne,
— mind a négy.

Ez a megfigyelés kelli föl aztán
azt az aggodalmat, hogy az anyagiak
terén elért gyors fejlődés, melyet vá-
rosunk az utóbbi időben felmutatni
képes, nem egészen természetes, te-
hát nem is egészen egészséges, mert
nem jár vele karöltve a szellemi ja-
vakban való gyarapodás.

Nem egyesek által oda dobott
vád ez, hanem városszerte nyilvánuló
közfelfogás, melyet nagy hiba lenne
kicsinyelni vagy épen ignorálni, mert
annyit mindenesetre jelent az, hogy
a polgárság vagyonosodásából nem
hárul annyi haszon iskolák, közinté-
zetek s általában közművelődési cé-
lokra, amennyit egy haladó község
jól felfogott érdeke megkívánna és
megérdemelne.

Talán nem látszunk tulságos opti-

TÁRCZA.

Madárdalok.

I.

Rajta, rajta kis madárka,
Játszi szellő csalogat,
Szállni, szállni völgyön-bérczen,
Látni erdőt, lombokat.
Kis csermelytől völgy ölében
hönnyen ellesed,
Szerelemről csicseregni,
Zengni, mint lehet.

Rajta, rajta kis madárka,
Játszi szellő csalogat,
Szállj a völgyön, szállj a hérczen,
Míg lesszál az alkonyat.
Majd ha megtírsz, óh mi jó lesz,
Édes — boldogan,
Óh mi kedves lesz pihenni
Lombok árnyiban!

II.

A kis madár sirjára.

Kicsike élet, parányi vágyak...
Helyet e földön még sem találnak!

Béri Kornél.

Krónikás adomák.

— A „Szarvas és Vidéke” eredeti tárczája. —

I. A zsákai farkas.

No, csak nincs az istennek telhetetle-
nebb papzsákja ennél a szerkesztő-féle em-
bernél! Épen olyan, mint az öreg anyja
által elkényeztetett iskolás gyerek. — Az
is, mikor reggel készül az iskolába, az öreg
anyja bele rak neki a bakóba kenyeret,
kalácsot, almát, szalonnát, kolbászt, diót;
s a pákosztos gyerek mind ezzel nem éri
meg, hanem még oda nyafog az öreg any-
jának: »adgyék kend még egy kis tepertőt is!»

Hát t. c. publicum, nem irtam én már
drága s k szép estóriát a »Szarvas és Vi-
déke» számára?! És imé ez a telhetetlen
papzsák, ez a pákosztos gyerek, ez az el-
kényeztetett szerkesztő, nem hogy meg-
köszönné szépen, hogy én az ő lapját sok
mindenféle drágaságos traktátumokkal töl-
tögetem; hanem még megcsillagozza az el-
beszélésemel s egész otthonossággal felhív,
hogy a zsákai farkas históriáját mondanám
el egy csattanós krónikás adomában! Noch
nie da ewesen! Ha már mégis a végén
csillagozza volna meg ekképen: »Bravó,
kedves A. B. uram! Hanem nini! épen most
hallom, hogy elfogyott a vágott dohánya;

kaptam én most a szarvasi finánczoltól 10
csonót olyat, a melyet még nem pipált Eb-
kérdfalva, melyben figyelmelnék lakozása
vagyon, hát csak írja meg, mikor lesz a dics-
nótor, majd elviszem, sat!« Mondom — ha
már mégis a végén csillagozza volna meg,
ekképen: az már egészen más lett volna;
de így! azt a fát rázni, a mely úgy is bő-
ven hullatja, már mégis csak kegyetlen
nagy huza-vona! Bizony úgy tesz velünk,
mint a magas kormány, mentül több adót
fizetünk neki, annál többet ró ránk! Nem
hijába Kecskeméten tanult valaha az én
édes Szerkesztő öcsém, hol a kálvinista
collegium czimerében egy pálmafa van e
felírással: »crescit sub pondere.« — Az ám!
Addig ponderálja, addig ponderálja, hogy
egyszer csak letörik az ága, akkor aztán
nem lesz mire akasztani a pondust, mint
(léczkéket) Brennölő Pali komám mondá
egykor, megszökvén nevezett múzsa-hajlék
enyhet adó fedele alól, s inkább akart a
szentlőrinczi homokokban növekedő nyár-
fák lombjaival játszadozó Zephirrel pihenni,
mint sem Pallás kerjében mint növekedő
pálma a ráagatott pondusokat czipelni!

Hanem hát: ördög vigye azt a szer-
kesztői csillagot, mondjuk el hát a zsákai
farkast, a mint következik:

Akkor időben történt, mikor még a

mistáknak, midőn azon meggyőződést tápláljuk, hogy a helyettes s majdan új főszolgabíró működésétől e téren is üdvös eredmények várhatók. Dr. Krečsmárik János személyében az imént érintett viszony rendezése tekintetében is helyes választást tett Békésmegye főispánja. Bizonyos lehet városunk közönsége, hogy érdekeit nálánál senki inkább szíven nem viseli, másrészt pedig közszolgálatban eddig szerzett tapasztalatai, embereknek, viszonyoknak tökéletes megismerésére is vezették, s megszerették neki azt az elfogulatlanságot, melylyel a város és járásnak változtatásokat igénylő helyzetét megítélni kell.

Városunknak a kor által igényelt haladása természetszerűen hozza magával, hogy további fejlődésünknek különböző tényezői mindinkább felismertessenek s ez által folytonosan szaporodnak amaz igények, melyek az előrehaladás versenyében felszínre kerülve várják, követelik kielégítésüket.

A főszolgabíró, ki felső foruma a város kormányzatának, kell, hogy e tényezők felhasználásának, a folytonosan szaporodó igények teljesítésének rendjét, idejét okosan beosztani tudja. Kell, hogy ismerje egy egészséges fejlődés eszközeit és feltételeit, megvonva a korlátokat egy felől az anyagi erőinkkel nem számoló túlkapások ellen, más felől pedig okosan és bátran kezdeményezve és előre

segítve valódi szükségleteink kielégítését.

Egész tevékenységére kiterjedő általános koncepcióval kell birnia terveit, szándéka felől, mint a sakk-játékosnak, ki legutolsó pionirjával is terveinek szolgáló lépést csinál. És e koncepció megalkotásában számításba kell vennie nemcsak a rendelkezésre álló erőket, hanem gátló gyengeségeinket s a közviszonyok kedvező és ellenséges alakulásait is. Mint a hadvezérnek, ki a kiszemelt csataterület utolsó árkat is figyelembe veszi haditervének megállapításánál, olyan pozitív alapokon kell megszabni városunk fejlődésének irányát, megválogatni a kellő pillanatban, s előre tolni az eszközöket, kiméleteivel a rendelkezésre álló erőknél s elkerülésével a haszontalan erő-fecsérlésnek.

Dr. Krečsmárik János, új főszolgabíránk, eddig is meglehetősen önálló munkakört töltött be, mint a boszniai kormányzás egyik kerületi bírása. Biztos értesülésünk s a működéséről szóló bizonyítványok szerint olyan tisztviselőnek mutatta magát az állami szolgálatban, ki hivatalos működésében nem vont tevékenysége körül kicsinyes bürokratikus korlátokat, nem szorított arra, hogy előírások kötelesegeinek teljesítésében már megnyugvását találja lelkiismeretének, hanem egyik volt ama tisztviselők közül, kik lelkesedéssel dolgoznak, akiknek van ambíciójuk s akik nem a »kenyér«

kedvéért ülnek csupán a hivatalukban, hanem azért is, hogy hivatali állásukban hasznos dolgot cselekedhessenek, javára szolgálhassanak polgártársaiknak. — Ez szerezte meg számára alantas közegeinek s a népnek becsülését, szeretetét, főlegbvalóinak elismerését bizalmát, s a legmagasabb fejedelmi kitüntetését.

Mindezekből az következik, hogy Dr. K. J. egyéniségében minden garancia megvan arra nézve, hogy a főszolgabírói állásnak azt a nehéz feladatát, melyet a vezetésére bízott terület fejlődésének egészséges irányítása és beosztása tekintetében a fentebbiekben vázoltunk: közös megelégedésre teljesíteni fogja.

Adatok a szarvasi urbéri kárpótláshoz.

Hogy miképen történt a szarvasi urbéri kárpótlás véglegbonyolítása, erre nézve két adat közöltetett velünk, mely városunk nevezetesebb mozzanataihoz fűződve, mint történeti becses biró okmányokat a helyi érdekeltég tudomására hozni felesleges dolognak nem tartjuk, s ime közöljük azokat:

»I. *Jegyzőkönyv*, felvétel Szarvason az 1869-ki május 9-én az örökváltási kárpótlásra jogosult szarvasi lakosok közgyűléséről. *Tárgy*: az urbéri örökváltásért országos alaphól adandó megtérítés tárgyában alkotott 1868. XXXIII. t. cz.-nek, a magas miniszterium f. 1869. apr. 10-ki szabályrendelete értelmében Szarvas városára leendő mikénti foganatosítása iránti megállapodása.

Az ez alkalomból elnökségre felkért

Körös partján nem esavargott annyi fránya indzellér, mint most, s nem kellett attól rettegni, hogy ha este nyugodtan lefekszünk, hajnalban az a rémkiáltás riaszt fel bennünket: »itt az árviz!« — mint most. — A vizek terjengtek szép csendes elébbtovább, s ha Váradnál, vagy Borossebesnél zuhogott is az árviz, s ezt a berényi ember meghallotta, csak annyit mondott: »gyerünk, kaszáljunk!« — Mire aztán az árviz oda érkezett, akkor már régen a tanyán volt a széna boglyákban, volt ideje az árviznek elterülni, elfeküdni az áldott Sárrét lankaságain s nádasuibán.

Ezekben a nádasokban sok mindenféle toportyán-féreg nevedett. Zsákán is — a többek között — egy kegyetlen ordas fészkelte meg magát, mely évről-évre több-több kárt okozott. — Csikók, borjúk, bárányok, malaczkókból bőven szedte a dézsmát, később annyira elszemtelenedett, hogy még a faluba is bejárt téli estéken, s a mint az öreg Rebeka néni, a Gulyásék banyája beszélte, oda ült az ablak alatt levő lóczára s betütölt az ablakon.

— Ez már hallatlan violentzia! — mondogatták birák uraimék, — ezen segíteni kell, meg kell fogni a farkast, agyon kell verni! Meg ám, agyon ám, de hogyan?

Sokszor kiürült a faluházán a kis-orros, meg a nagy-orros a sok tanácskozás alkalmával, de a dolog »miként«-jét, t. i., hogy a kártékony toportyán-férget mi móddal kerítsék kézre? sehogyse tudták kitalálni.

Kivonult az egész falu apraja-nagyja, körülvették a bozótot, de a gonosz féreg, vagy kiugrott a hajtásból, vagy meglapult valahol, de kézre csak nem került, pedig még az uradalmi ispán is kirendelék a béreseket vasvillával.

Ez az uradalmi ispán igazhitű pápista ember volt s konventziójához kötötte a kálvinista csősznek, hogy ötöt bármely időben is »*Dicsértesséle*«-kel köszöntse.

A sok hajkászás után végre egyszer a tanácsülésben nótárus uram kitalálta a módot, mondván: ez ellen az erőszakos fenévad ellen, uraimék, hiába megyünk mi erőszakkal, mert ő furfanggal él ellenünkben; tehát menjünk mi is furfanggal ő ellenébe, azaz ássunk itt-ott farkas-vermeket, annak a tetejét gyengén fedjük be náddal, kössünk rá egy-egy bárányfertályt, a farkas majd oda megyen, s . . . . hopp! beesik a verembe, ekkor aztán kitölthetjük rajt a bosszúnkat!

Közfelkiáltással helyeselték nótárus

uram bölcs előadását, csak az volt a bökkenő, hogy ki szolgálta majd a bárányhúst a verem tetejére? Mig nem elhatározták, hogy adjon az uradalom, van annak elég, e határozatot rögtön tudtára is adták az épen arra menő juhász-szamadónak, ki meg is ígerte, hogy másnap reggelre lesz döglött birka kettő; — erre aztán már érdemes volt Salamonhoz küldeni Gergely baktert, mind a kis-, mind a nagy-orrossal.

Másnap megásták a vermeket, s várták, hogy mi lesz?

Vagy negyed-nap hajnalban lóhalálában nyargal ám be a faluba egyik csősz s jelenti biró uramnak, hogy a zöld lapon levő verem tetején — a mint távolból kivethető — nincs ott a hús: Nosza, lett nagy riadalom, futvást rohant a zöld laposra az egész falu; — a farkas csakugyan benn volt a veremben, onnét villogtatá felfelé zöld szikrát hányó szeméit, a családok csontjain rágódván, Mondtam ugy-e? — szölt lihegve nótárus uram — hogy így lehet csak ezt a gonosz toportyánt kézre keríteni, — hanem hiszen megállj . . .!

Az uradalmi csősz hallván a nagy riadalmat, kifele tartott, hát már akkor kegyetlenül meglánczolta vezették ám a far-

járasi főszolgabíró T. Kollár János ur, a roppant számban megjelent s az urbéri örökváltási kárpótlás tekintetében érdekelt szarvasi lakosok közgyűlését megnyitván, mindennek előtt az 1868. XXXIII. törvényzikket s ezzel kapcsolatban a fenthi-
vatolt miniszteri szabályrendeletet, felvilá-
gosító észrevételek kíséretében közölte a jelenlevőkkel. Ezek után hangsúlyozza azt, hogy miután az urbéri örökváltási kár-
pótlás iránt felterjesztendő folyamodáshoz mulhatlanul szükséges adatok beszerzése, nálunk — hol az örökváltás keletkezte-
óta a birtoklási viszonyokban rendkívül sok változás történt — sok utánjárást, nagy munkát veendő igénybe: indítványba hozza
ennél fogva, miszerint az érdekelt városi közönség, az ez értelemben adatok egybe-
gyűjtésével s szabályszerű összeállításával egy választmányt bizna meg, meghatalmaz-
ván azt egyuttal arra is, hogy a működési körében felmerülő s nélkülözhetlen kiadá-
sokat a váltási pénztárra utalványozhassa. Az egybegyűlt érdekelt lakosság hálás szív-
vel fogadván a fenttisztelt t. ezikkintézkedését, ennek alkotóit lelkesen megéljenzte;
elnök főbíró ur indítványa pedig okadatolt-
nak találtatván, ennek nyomán következők határozattak:

a) A kárpótlás iránti folyamodáshoz megkívántató adatok beszerzése és össze-
állítására ezennel megválasztott 21 tagból álló képviselő, melynek tagjai Salacz Fe-
rencz ügyvéd ur elnöklele alatt a követ-
kező mindnyája érdekelt lakosok u. m. Czinkoczkai Mihály, Sárkány György, Bor-
gulya János, Viskovics Ignác, Melis Mi-
hály, Ruzsicska János, Litauszki János, Kiss Mihály, Roszik János, Arnótzki And-
rás, Janurik György, Ponyiczky Pál, Kli-
maj János, Zima Pál, Simo Pál, Janurik János, Belopotoczky István, Melich Márton, Klimaj István és Kis Mihály.

b) Meghatalmaztatik a képviselő, hogy

a kárpótlásra igényt tartó felek közt netán felmerülő viszályok kiegyenlítésére békebí-
róságot alakítson tagjaiból, mely békebíró-
ság hetenkint egy napot áldozand az ily ügyek elintézésére.

c) Meghatalmaztatik továbbá a kép-
viselet, hogy munkás kezeiről az örökvált-
sági pénztár terhére gondoskodhassék, s hogy a netán egyéb mellözhetlen kiadáso-
kat a váltási pénztárra szintén utalvá-
nyozhassa, melynek p. o. a »Budapesti Köz-
löny« hivatalos lap és nyomtatványok meg-
rendelése.

A fentirt váltási képviselőt még arra figyelmeztetvén, hogy a folyamodást folyó
évi december utójáig, mint végső határ-
napig mulhatlanul szerelje föl, e jelen jegy-
zőkönyv elnöklő főszolgabíró ur és városi
bíró által aláírva, másodéldányban Sa-
lacz Ferencz ügyvéd urnak kézbesítetni ha-
tározatott. — K. m. f. Kollár János mk.
jár. főszolgabíró. Valkószky Pál mk. bíró.

A kinevezett külön bizottság kiküldet-
ésében eljárván, az érdekeltég nevében a
»magy. orsz. földterhermentesítési kir. igaz-
gatósághoz« szülő kérvényt felszerelve be-
adta, mire a következő határozat érkezett le:

II. »170. Örökváltás-megtérítési hatá-
rozat. Békésmegyei Szarvas városának fo-
lyamodványa következtében az 1845-ki urb.
összeírásban foglalt 355¹/₈ telkek és 868
zsellérségért, mely urbériségeket érintett
Szarvas városa érdekeltége 1845. szeptem-
ber 14-én az 1849. VII. t. cz. 9-ik §-ának
engedélyéhez képest a volt földes uraktól
278,4000 frton örökösön megváltott, — az
1868. XXXIII. t. cz. értelmében az orszá-
gos alaphól adandó megtérítés (a II. megyei
s I. urbéri helyosztály szerint egy jobbágy-
telek pp. 600 frttal, egy zsellérség pedig
50 pfttal számítottván) összesen peng. pénz
256,700 frttal állapított meg.

Miután pedig a fennebbi urbériségek fej-
ében egyességileg megállapítva volt 278,400

pftnyi váltáságtőkéből hátra volt összegnek
törleszthetése tekintetéből a nevezett köz-
ség 6 cs. és apostoli kir. Felségének 1858-ki
szeptember 6-én, és 1859. október 12-én
kelt legfelsőbb határozványai alapján 141,515
frt s 32¹/₄ krnyi, husz évi részletekben
visszafizetendő volt költsönt vett fel a ma-
gyar fdtm. alaphól, abból pedig ekkoráig
csak az első kilencz részlet törlesztetett,
hátra van még az 1868. nov. 1-től fogva
bezárólag 1878. nov. 1-ig egyenkint 7060
pfttal visszafizetendő tizenegy részlet ösz-
szesen pp. 77670 ftal, mely összeg a fen-
tebbi országos megtérítésből levonatván,
még 179,040 pft, azaz egyszáz hetvenkilencz
ezer negyven pengő forint, vagy o. é. 187,992
azaz egyszáz nyolczvanhét ezer kilenczszáz
kileczvenkét forint jár ki a nevezett város
részére.

Megjegyeztetik, hogy az 1868. XXXIII.
t. cz. 9. §-ához képest az urbéri tartozá-
saikat megváltott szarvasi volt urbéresek
részére az említett megtérítési összegnek
fennebbi maradványa fejében 179,000 pftrol
szülő s 1868. november 1-től kamatozó kö-
zös kötelezvények o. é. 42 ftnyi kiegyenli-
tési készpénzzel fognak kiadatni.

Egyébiránt a ftm alaphalasztsági
kamatok czimén még o. é. 1073 frt 57¹/₂
krnyi követelése lévén Szarvas városa el-
len: ezen követelést, az ez iránt felhívott
nevezett város készpénzben tartozik meg-
téríteni. Budán 1870. január 26-án A ma-
gyar földterhermentesítési pénzalap királyi
Igazgatóságától. Szalay István mk. (P. H.)

Képviselőtestületi gyűlés.

— Szarvas, 1890. nov. 24. —

A városi képviselő f. nov. hó 24-én
a szarvas-mezőhegyesi vasut kérdésében
azt határozta, hogy a vonal a ministeri
tervtől eltérőleg, a megyei terv szerint
építtessék — Szórhalmi pusztá állomással.
E végett Baross ministerhez folyamodás
fog menesztetni, ki orsz. képviselőnk előtt
a hozzá intézett kérdésre oda nyilatkozott,
hogy előterjesztendő indokainkat figyelembe
fogja venni. Ez indokok következők: a)
mintegy fél kilométerrel a vonal megrövi-
dül, így kevesebb lesz a költség is (14,508
frttal), — b) a szórhalmi állomás a főbb
közlekedési utak góczpontja lévén, ez által
a teherszállítás megkönnyebbül, s c) a kon-
dorosi szárnyvonal, mely szintén jövedel-
met biztosít, nem fogna K.-Szénás—Sz.-Tor-
nya—Bánfalva felé visszamenőleg, s így is-
mét nagyobb költséggel építtetni. — A szü-
kebb helyi bizottságba, mely a törzsrész-
vényekben való hozzájárulási módozatokat
stb. fogja megállapítani, — a képviselőt ré-
széről Valkószky Mihály és Klenk József
városi képviselők választattak meg.

A szarvasi főiskolánál a város által
alapított egy tanszék javadalmazásul a
képviselet eddigi 800 frt helyett 1400 frtnyi
tanári fizetsét állapítván meg: ezért a békési
ev. Esperesség meleg köszönetet szavazott.

A békés-gyulai kir. Törvényszéknél, a
magas kormány által megállapított italmé-
részi kárpótlási összegül áthelyezett 229,139
frt 08 krnyi összeg járadéki szelvényekben,
bírói letétbe helyezettvén el, — tudomásul
véteztet.

kast be fele. — Uccu! nyargal rögtön az is-
pán ablakára:

— Dícsértessék! — van ám farkas.
— Mindörökké! — eleven-e?
— De az ám, hozzák is már lánczon.

Meg volt hát fogva a gonosz féreg,
hozták be fele, s mire könyörgésre haran-
goztak, már be is volt zárva a kóterbe,
oda lánczolva az ablakvashoz.

Most már — a megillető pályinkázás
után — törvényt láttak felette. Az öreg es-
küdt elkezdé az újján számlálni a farkas
gonosztetteit, neki is, másnak is mennyi
kárt tett, im azt gondoltuk, hogy a Varjas
István komám harmadfő söréjét úgy lopták
el, pedig aztán sült ki, hogy azt is ez a
gonosz féreg vágta le. Mindezeknek utánna
az én mondásom csak az, hogy a farkas
hallálnak hallálával hajjon meg!

Aztán a következő esküdt is ha-
sonlókép elszámlálá mindazon gonoszsa-
gokat, a miket csak tudott a farkasra s az
ő véleménye is csak oda ment ki, hogy a
farkas megérdemli, hogy hallálnak hallálá-
val hajjon meg.

— Úgy ám, — szóló nótárus uram,
— de micsoda hallálnak hallálával?

— Hát nyúzzuk meg elevenen, —
mond az egyik esküdt.

— Nem jó lesz, megharap, — mond
a másik.

— Hát húzzuk ki a fogait, hozassuk
el Komádiból a tilógust!

— A se bolond, hogy ingyért eljőjjön,
költségbe kerül, azt inkább igyuk meg, —
volt ismét az ellenvélemény,

— Ne úgy legyen az uraimék! —
szólt meg végtére bíró uram, — az a
gonosz féreg megérdemli ugyan, hogy hal-
lálnak hallálával haljon meg; de mégis ne
bántuk, — mondok én egy olyan bünte-
tést reá, mely a legkeservesebb hallálnak
hallálánál is keservesebb lesz rá nézve:
küldjük el Gyarmatra házasodni!

* * *

No hát eddig van! Itt kell neki ne-
vetni. — Bíró uram felesége gyarmati szár-
mazás volt. — Hanem hát édes szerkesztő
öcsém! ha én elmegyek hozzád Szarvasra,
meg ne mondád ám a szarvasi asszonyok-
nak, hogy én vagyok én, mert attól félek,
hogy majd engem is elhüldenek valahova há-
zasodni!

A. B.

A regale tárgyabani szavaztatás ellen Bankó György és társai részéről benyújtott két rendbeli felfolyamodvány, a m. belügy-ministeriumhoz annak idején felterjesztve lön.

A gr. Károlyi-féle ingatlanoknak a város által lett megvétele tárgyában kötött szerződések, a megye részéről jóváhagyólag megerősítettek.

A város összes pénztárai mult octóber 23-án váratlanul vizsgáltatván, — a kezelés rendben, s a pénzmaradvány készletben találtatott.

A városi orvos jelentéséből, a mult negyedévi népmozgalmi kimutatás adatai közül érdeklő bir az, hogy a mult negyedben született 310, — meghalt 293 egyén, — a szaporúság tehát 17. — Kitüntetett, hogy 1 éves korig 52 fi, 36 nőnemű = 88 gyermek; 1—5 évig 59 fi, 64 nőnemű = 123 gyermek halt el és apostrofáltatott, hogy a gyermekek gyógykezelésénél van ugyan ellenőrzés a helyhatóság részéről, de a szülők közönyössége mégis több szigorral lenne elbírálandó. — Továbbá: aggkórban elhalt 13 egyén. Nevezetes adatul szolgál az, hogy 70—75 évig = 1; — 70-től 80-ig = 3; 80 évtől 85-ig = 3; — 85-től 90-ig = 3; és 90-től 95-ig = szintén 3 egyén halt el. Ez utóbbi aggastyánok — 2 férfi és 1 nő, — egy huszonnégy órában hunytak el.

A közegészségügyre vonatkozólag jelentetett, hogy járvány a mult sept. és oct. hóban egyáltalán nem uralkodott s így az állapot kielégítő. — A mézszárszéki, piaczi s egyéb elemi szerek vizsgálatakor csekély rendellenességet (a mi megtoroltatott) leszámítva, kielégítő állapot észleltetett.

A nagyközségi költségvetés előirányzata az 1891. évre vonatkozólag, a megye által helybenhagyatott, a hiányzó s fedezetül szolgáló 45,820 ftnyi összeg egyénenkinti kirovása elrendeltetett.

A már előbb házilag is megvizsgált közpénztári, gazdai, kórház-ápolói, vasuti, garantiai és a fogyasztási számadások a megye által felülvizsgáltattak, jóváhagyatnak és így a kezelők felmentettek, mi is okmányképen a jár. szolgabiroóság útján nekik kézbesítetni fog.

Olvastatott a bíró és első jegyző véleményes jelentése, az árvák részére nagykorúsítási, kiházasítási stb. ügynél tömegesen kiutalványozott összegek honnan leendő fedezése tárgyában s miután az árvapénztári felfedezett régebbi sikkasztásokból is tetemesebb összeg lenne a pénztárba visszatérítendő: 20, vagy 25 ezer ftnyi költsönnek felvételét hozzák javaslatba. — Erre nézve a képviselő, pontos adatok hiányában kellő tájékozást nem nyerhetvén, utasítá az előjáróságot, hogy a jelzálogi költsönök felmondását, a Viskovics-féle eladott vagyonból befolyt összegeket, nagykorúságot ért árvák összegét stb. stb. érdeklőleg, lehetőleg kipuhatólandó adatokkal indokolt részletes jelentést s véleményt nyújtson be, hogy ennek alapján az ügy tárgyalható, esetleg a 30 napra kitűzendő gyűlésen az összeg végleg megállapítható legyen és hogy a törvényes formahiány kikerülésével a megye jóváhagyása kilátásba helyezhető legyen.

Végül egyesek által felhozott azon visszás állapot, hogy a piactéri járdák a hetivásárok alkalmával, ugy az ünnepnapokon annyira elfoglalva tartatnak az ácsor-

gók által, hogy a közlekedés csaknem fennakad, — továbbá, hogy a templomtéri kiültetett s bekerített fás-tér, melynek diszes volta a város szépségét emelné, a könnyelmű rongálásoktól az eddiginél jobban megóvassék: az e részbeni felügyelet és szigorubb elbánás az előjáróság által kilátásba helyeztetett. Ezzel az ülés berekesztetett.

Fővárosi level.

Budapest lakosságát ez idő szerint lázban tartja egy betegség gyógymódja. Soha akkora érdeklődés nem volt tapasztalható az orvosi szaktudomány iránt, mint most, midőn Koch tanár, a híres berlini orvos, tüdővész ellenes befecskendezéseivel tesznek kísérletezéseket a főváros különböző kórházaiban. A politikai és irodalmi kérdések majdnem egészen háttérbe szorultak e fontos tálalmány előtt és mindenki csak az utóbbinak hatását mérlegeli, vizsgálja és fontolgatja az emberi társadalom jövő alakulása szempontjából.

És tagadhatatlan, hogy fővárosi szakköreinket feladatuk magaslatán találta a felfedezés. Nem kimélték költséget, fáradságot, utánjárást, csaknogy a nagy titok birtokába juthassanak minél előbb.

A fővárosból elsőnek zarándokolt Berlinbe Dr. Szigeti Márton, pestmegyei t.-főorvos és gleichenbergi fürdőorvos, hogy magától, Dr. Kochtól nyerjen utasítást az új gyógymódra nézve. Csáky Albin gróf kultuszminiszter és Vay Miklós báró főrendiházi tag ajánló levéllel látták el Dr. Szigetit, kinek csak így lehetett eljutni a hírneves berlini buvárhoz.

Ennek köszönhető, hogy Dr. Szigeti Koch tanár útmutatásait személyesen fogadhatta, és hogy most már a magyar fővárosban értékesítheti tapasztalatait a szenvedő emberiség javára.

Koch 1882-ben fölfedezte azt, hogy a tuberkulotikus tüdőben, valamint azok váladékában paraziták, vagyis apró, szabadszemmel nem látható, pálczika alakú állatok, bacillusok vannak, a melyek más állatba beoltva, szintén tuberkulozist teremtenek és a melyek nemcsak kísérői, hanem okozói is a tuberkulózisnak. A fölfedezés az orvosi tudománynak és különösen a gyógyító eljárásnak új irányt adott. A természetbúvárok mind olyan szert kerestek, a mely a tuberkulozist okozó bacillusokat megöli. Az egyik benzoosavas natriumot, a másik fluorköveget ajánlott, a harmadik meleg gőzt, a negyedik kéneső gőz belélegzését javasolta és míg az első kettő egészen haszontalannak bizonyult, az utóbbiakat oly fokban és adagban kellett volna belélegzeni, hogy a bacillusokkal együtt az egész organizmus elpusztult volna. A legjobbnak kétségkívül a kreozot bizonyult. Jó életmód mellett és jó levegőben sok tuberkulotizos beteget meggyógyított a kreozot.

Ez idő alatt Koch szünet nélkül kereste azt a szert, mely gyorsan és biztosan öli meg a bacillust, vagy legalább meggátolja fejlődésében, hogy az emberi szervezetre ártalmatlanná tegye. És meg is találta. Fölfedezésével nem akart még a nyilvánosság elé lépni, de a sajtó, mely folytonosan foglalkozott vele, kényszerítette rá, hogy szóljon, hogy az itt-ott fölmerülő

téves állítások ne találjanak hitelt s hogy a nagy közönség körében ne verjen gyökeret az a téves hit, hogy a tuberkulotizs minden körülmények közt gyógyítható, legyen bármily előrehaladott stádiumban.

A főváros kórházai tele vannak betegekkel. Az orvosok tolonganak, nyüzsögnek, forgolódnak a betegek körül. A kis szoba, melyben Dr. Szigeti bemutatja a tuberkulotizs betegeket, megmutatja a szer alkalmazását s megmagyarázza hatását, több embert már nem fogadhatna magába, mint a mennyi benne szorong.

Az oltó-matériát Libbertz, Koch asz-szisztense adta át Dr. Szigetinek. Az oltóanyag még most nagyon ritka és csak kis adagokban bírja.

Dr. Szigeti Erzsébetkörút 51. számú lakása valóságos ostromnak van kitéve. Annyian jelentkeznek nála, hogy lakása a keresők tömegét alig képes magába foglalni. A kiket személyesen nem fogadhat, azok (főleg vidékiek) levélben fordulnak a Berlinből hazatért orvoshoz.

Koch tanár Dr. Szigetivel folytatott beszélgetése közben azt a nyilatkozatot tette, hogy a klimatikus helyek az ő gyógyító szerének teljes győzelme után sem vesztik értéküket, sőt a betegek a jó levegőre, jó táplálkozásra és megfelelő higienikus viszonyokra ezután is épűgy rá fognak szorulni, mint eddig. Korunk legnagyobb bakteorologusai és higienikusai Koch tanítványai voltak. Nemcsak a Berlinbe zarándokló idegen, de a berlini ember is áhitattal nézi a Kloster-Strassén azt a régi épületet, a melyben a természettudomány legnagyobb diadalát aratta és csudálja a nagy férfit, kinek a világtörténet nagyjai közt van helye.

Fővárosi levelező.

MI UJSÁG?

— **Ünnepélyes aktus** színhelye volt f. hó 27-én csütörtökön d. e. a szarvasi szolgabirói hivatal helyisége. Jancsovics Pál békésmegyei alispán ugyanis ekkor esketteté fel Dr. Krecsmárik Jánost, a helyettesi minőségben kinevezett főszolgabirót. Előzőleg elismerő, meleg hangú beszédben vett búcsút a távozó főszolgabirótól, Salacz Ferencztől, ki csaknem két évtizedre terjedő közhasznú munkásságával élénk nyomokat hagy közéletünkben. Majd az új főbirót mutatta be az alispán az egybegyűlt előjáróságnak, kérve, hogy őt hivatalos eljárásában hathatósan támogassa.

— **Pénztár-vizsgálat.** F hó 27-én Szarvas község házánál a jegyzői kar segédkezése mellett pénztárvizsgálatot tartott Jantsovits Pál, megyénk alispánja. A vizsgálat befejezése után megalégedését fejezte ki a látottak fölött.

— A nőegylet hangversenyén, melyre a meghívókat a jövő hét elején küldik szét, a főgymn. ifjusági zenekar is közre fog működni.

— **Vadászati tilalom.** Gyakori visszaélések annak közhirre tételére bírták az előjáróságot, hogy a társulati védgátak és kubikok között a vadászat tilos. E tilalom ellen vétők 10-től 50 frtig terjedhető bírsággal sújtatnak.

— **Felhívás.** A szarvasi nőegyletnek a Kicska Berta-féle magánvodában hat ingyenes hely feletti rendelkezési joga lévén, felhívom azon szülőket, kik az ingyenes helyre igényt tartanak, hogy ez iránt alólirott-nál jelentkezzenek. Szarvas, 1890. nov. 27. *Delhányi Zsigmondné*, a szarvasi nőegylet alelnöke.

— **A kondorosi ág. h. ev. egyház** csinos és izléses kiállítású harmoniumot hoztatott temploma számára, melynek költségeire a jótékonyágáról általán ismert özv. Kvacsaláné úrnő 50 frtot adományozott.

— **Meghívó** a szarvasi izraelita ifjúság egy része által a szarvasi izr. nőegylet javára a »Bárány« vendéglő nagytermében folyó évi december hó 6-án rendezendő zártkörű táncestetélyre. — Belépti díj: személy-jegy 1 frt; — család-jegy 2 frt 50 kr. Kezdeté 8 órakor. — Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hírlapilag nyugtáztatnak. — Kéretnek a hölgyek minél egyszerűbben megjelenni. — Jegyek előre válthatók Nyácsik Soma Utóda és Menzer Mór kereskedésében.

— **Kötelezvény-e vagy utalvány?** A magyar kormány által kiadott italmérési kárpótlást tárgyozó reglementalványokra nézve sokan tévesen azt hiszik, hogy a hivatalos árjegyzési lapban foglalt regale-kötvényeknek 96 $\frac{1}{4}$ ftos árfolyama az utalványokra vonatkozik. Egy szaktekintély felvilágosítást nyújt ez ügyben, a midőn mondja: hogy az árjegyzési lapban regale-kötvények jegyeztetnek, a melyek nem egyebek, mint — egy husz millió frt névértékű előzetes kibocsátás címletei, melyeket egy bankcsoport vett át a kormánytól és hozott forgalomba a tőzsdén. A regale-kötvények legnagyobb részét azonban (több mint 200 millió frtot) még csak ezután fogják forgalomba hozni. Ezekről egyelőre utalványokat szolgáltat ki a kincstár, melyeknek tőkét csak 1892-ben fogják az érdekeltek megkapni. A ki azonban addig várni nem akar, már most áll módjában az utalványokat értékesíteni. Jól megjegyzendő tehát az, hogy a kötvények és utalványok közt lényeges különbség van, és hogy a tőzsdei jegyzés a kötvényekre, nem pedig az utalványokra vonatkozik. — A laikus persze nem érti a tőzsdemanipuláció lényegét, ezért gyakran szolgáltat alkalmat a félreértésekre. — Szarvas városa, mint politikai község, és a regale-birtokosság — mint a kisebb kir. haszonvételek tulajdonosa nyertek immár ilyenmő értékpapírokat, — szolgáljon tehát tájékozással a fent körvonalozott észrevétel.

— Az igénytelen úti napló folytatása, melyet lapunk »Csarnok« cz. rovatában közlünk, tárgyhalmaz miatt a mai számból kiszorult.

— **A békés-csabai papválasztás** óriási közönség jelenlétében múlt vasárnap ment végbe nagyiszteletű *Achim* Ádám főesperes elnöklete alatt. A szavazás — mely délután két óráig tartott — eredménye az volt, hogy *Szeberényi* Lajos Zsigmond 534, *Koren* Pál 256 és *Petrovics* Soma 63 szavazatot kapott, s így 215 szónyi abszolút többséggel *Szeberényi Lajos Zsigmond* tót-aradáci lelkész, néh. Szeberényi Gusztáv püspök fia lett megválasztva csabai ev. papnak. A megválasztásban a b.-csabai evang. egyház szép készültségű, jó szónoki tehetségű, buzgó fiatal lelkipásztort nyert, kinek működése elé nagy reményekkel néznek új hívei. A beiktatás mához két hétre, azaz advent harmadik vasárnapján megy végbe s e szertartást *Achim* Ádám főesperes fogja végezni.

— **Képviselő testületi** gyűlést tart szerdán, decz. hó 3. Kondoros község, melynek főtárgya lesz a községnek két portahely megvétele iránt hozandó határozat.

— **A koszt pénz.** Tőzsdei spekulánsok figyelmébe ajánlható a tőzsdei manipulatio egyik fontos lényege, hogy t. i. a bankártól nyert leszámolásban mit jelentsen a felszámított *koszt pénz*, mely eset az üzletnél igen gyakori? Szükségesnek tartá ezt egy szakember következőleg megmagyarázni. Például: N. oct. 1-én 25 db. osztr. hitelrészvényt vásárolt 305 frtos árfolyamon, abban a feltevésben, hogy a részvények emelkedni fognak. Feltevése azonban a hónap végéig nem következik be, mert az osztr. hitelrészvények octób. végén csak 301 frton állanak. N-nek van tehát 25 db. hitelrészvénye, melyet 305 frtjával vásárolt, de nem tud velők mit csinálni, mert csak 301 frtjával adhatná el, mely esetben neki darabonként 4 frt vesztesége volna. Nehogy tehát az ügyletből vesztesége származzék, — bankárja, a kit az ügylet vezetésével megbízott, a hitelrészvényeket *kosztba* adja, a mi annyit jelent, hogy zálogba adja egy másikkal, a ki ép ellenkező irányu spekulációt folytatott, t. i. a ki előre eladott magasabb áron abban a reményben, hogy az árak lényegesen esni fognak, feltevése azonban szintén nem következett be és így szüksége van a hitelrészvényekre, hogy azokat szállíthassa. — Azt a pénzt, a melyet az ilyen *kosztba*, vagyis zálogba adásnál fizetni kell, nevezik a tőzsdén »*koszt pénz*«-nek vagy *report*-nak. Ha már most bizonyos idő alatt nagyon sokan spekuláltak *áremelkedésre*, úgy hogy a hónap vége felé nagyon sok értékpapírt akarnak ilyen módon *kosztba* adni; ellenben kevesen spekuláltak *árhanyatlásra* és így kevésnek van szüksége arra, hogy papírokat kiköltsonözön, akkor természetes, hogy drága »*koszt pénz*«-t kell fizetni, holott ha körülbelül annyi a háussé-kötelezettség, mint a baisse-kötelezettség, akkor az ügyletek elodázása, vagy prolongatiója nem kerül sokba, sőt olykor jó formán ingyen is eszközölhető. Ismeretes dolog, hogy legutóbb a hausse-kötelezettségek voltak jelentékeny túlsúlyban, minek folytán roppant magas »*koszt pénz*«-t kellett fizetni. Ez a *koszt pénz* legutóbb 10—12%-ot is meghaladott és általában a *koszt pénz* nem igazodik mindig a rendes üzleti forgalomban szokásos kamatláb szerint. Láthatni tehát ezekből, hogy a *koszt pénz* nem a bankárnak önkényes

felszámításán alapszik, hanem ő azt klientséért, és ő helyette tényleg megfizetni, vagy jobban mondva kitenni tartozik, miért is azt ismét joggal számíthatja fel.

— **A »Békésmegyei Hírlap«-ból**, a Csabán megjelenő új heti lapból megkaptuk a mutatószámot. Élénken és változatosan van összeállítva, de már az első számban csipkedni kezd kollegáját. A helyben megjelenő másik lapot, nyelvészeti magyarázatokat tart neki, ő, a csecsemő újság az ő meglett korú ura-bátyjának. Hja! nem is könnyű megdönteni azt a népies axiómát, hogy: *két dudás nem fér meg egy csárdában*. Erre csak a mi békés természetű lapjaink: a »*Szarvasi Lapok*« s a »*Szarvas és Vidéke*« képesek!

— **Meghívás.** A női- és vegyes-karban közreműködő hölgyeket tisztelettel kérem, sziveskedjenek holnap, hétfőn d. e. 10 órakor az özv. *Jeszenszky Ignác*né Úrnő lakásán tartandó próbán megjelenni. *Varga József*.

— **Szentandrason** már nagyban folynak az ártézi kút furásának előmunkálatai. A faburkolatot most készítik a kúttól balra eső lapályos területen, közel a takarékpénztár, ref., kath. templom és iskolához. A vállalkozó megtekintette a mi ártézi kútunkat s információt szerezvén a furásnál tapasztalt talajalakulások felől, reméli, hogy hasonló kedvező körülmények mellett a furással 25—30 nap alatt elkészül.

— **A békési polgárikör**, mely csendes békességben egy fedél alatt tanyáz évek óta a Kasinóval, régebbi gyakorlatához híven az idén is megtartá Katalin estélyét f. hó 22-én. Az estély szép sikere, leginkább a buzgó rendezőségnek, de kiválképen a rendező bizottság elnöke, Kabós Bálint gymn. tanár ismert ügybuzgalmának köszönhető. A bál jövedelme 52 frt 52 kr, mely a kör könyvtárát illeti. A kedély hangulat kitartóan élénk volt a négyeseket 24—28 pár tánczolta. A közönség hajnali 4 órakor oszlott szélylyel. Résztvettek az estélyen: Belenta Nelli, Czeller Matild, (Gerláról) Florek Emma Grünwald Ida, Grünwald Leontine, Hajnal Róza, Harmati Ida, Köhn Linka, Meixner Erzsike, (Gerláról) Murvai Emma, Nagy Zsuzsika, Senkey Anna, Szegedi Margit, Sulucz Viktoria Szabó Juliska, (M.-Berény) Vecsey Teréz, (M.-Berény) Vig Anna, Vig Gizella k. asszonyok. Belenta Józsefné, Eisler Mihályné, Grünwald Józsefné, Hajnal Istvánné, Harmati Istvánné, Jancsovics Pálné, Köhn Mórné, Nagy Gáborné, Nagy Gergelyné, Szegedi Károlyné, Senkey Gyuláné, Sulucz Sándorné, Szilágyi Béláné, Sperlinger Jakabné, Vári Sándorné, Vigh Mihályné és Weil Sándorné.

— **Aki az időszámítást csinálja.** Panasz érkezett hozzánk Szarvas város *legmagasabb állású* tisztviselője: az ág. ev. egyház toronyán alkalmazott toronyőr ellen, ki a közelmúlt napok alatt rendetlen időben végzett harangozás s az óramutatónak önkényeszerű előretolása által többször zavarba hozta a templomba járó híveket ép úgy, mint a gymn. tanulókat és professzorokat. A sajtónak, mint a közfelfogás hangadójának, függetlenül és szabadon kell véleményét nyilvánítani bármily magas polcon álló egyőnekkel szemben is. Ugyanazért nyilvánosságra hozzuk a panaszt, elvárva, hogy a panaszlott hivatalnok jövőben nem fogja magát beelőrtani az időszámítás önkényes intézésébe.

— Dohánybeváltási árak. A miniszterium által 1890., 1891. és 1892. évre megállapított dohánybeváltási árak az érdekelt termelők által a szolgabírói hivatalban megtekinthetők.

— Szügyi Dániel mező-túri ref. kántort nov. 24-én temették el. — A boldogult 42 évig szolgálta az egyházi énekügyet, nemcsak a templomban, hanem különösen a szomszéd testvérgymnasiumnál is, mint ének-tanár, mely szakmában csendes otthonában valódi tudóssá képezte ki magát, melyet kéziratban hátramaradt 5 vaskos kötetnyi műve tanusít. Egy vén honvéd is elhunyt benne, ki 48. nyarán elhagyva jó jövedelmű állomását, (Bihar-Tordán) végig küzdé a dicső csatákat! Temetése a gyülekezet nagy számu részvéte mellett ment végbe: a gyászudvaron Turgonyi lelkész mondott buzgó könyörgést, a templomban — a boldogult végakarata folytán — Kálmán Farkas gyomai lelkész predikált ex I. Krón 25: 1. szőlővén az Ó, — és az újtestamentomi, majd a középkori diák, — s végre a reformatió által halottajból feltámasztott *nemzeti éneklésről*, a sirnál Füredi tanár mondott búcsúszavakat, elolvastán a boldogultnak egy kedves énekét, melyet oly sok ezerszer elénekelt ama gyász kertben, hova ő is nyugodni tért. Áldás emlékére!

KÖZGAZDASÁG.

Nagyobb gyümölcsfák átültetése.

Nem ritkán fordul elő az az eset, hogy a tulajdonos kényszerítve érzi magát egy vagy több nagyobb gyümölcsfáját kivágnai, mert a hely fölött, melyen a szóban forgó fa áll, másképp kell rendelkeznie. Ha ilyenkor a gyümölcsfa, mely útban van, hitvány minőségű, még csak könnyű elvisselni a veszteséget, habár ilyenkor is jobb lenne az átojtás, mert rövidebb idő alatt, erősebb fa birtokához segítne bennünket; de az az eset is fordulhat elő, hogy egy kedves gyümölcsfánkat, mely kedvezőtlen körülmények közt, nem kívánt támadásnak van kitéve, jobban kezünk ügyébe, kedvezőbb körülmények közé szeretnénk helyezni, de mivel általános a nézet, hogy bizonyos nagyságon túli fákat már nem lehet átültetni, azért vagy sorsára hagyjuk a fát, vagy véget vetünk életének — a mi mind a kettő helytelen, mert szükségtelen. Azért szükségesnek tartjuk itt hangsúlyozni, hogy föltéve, miszerint valamely fa egészséges, csak az olyan fa nem ültethető át más helyre, melynek átszállítása vagy lehetetlen lenne, vagy átvitele oly költséggel lenne összekötve, hogy az ki nem fizetné magát.

Nem szólnak itt azon esetekről, midőn az ilyen fákat nyár közepén, tenyészetiük egész bujaságában akarjuk átvinni egyik helyről a másikra, mert okkal-móddal ez is lehetséges, hanem ez már inkább gazdag emberek dolga, mert ez soha sem fizeti ki magát: azért itt csak azon két módról emlékezzünk meg, mely mindenkinek hatalmában áll és ez az egyik a földesomóvali átültetés télen, a másik pedig földesomó nélkül, de nem hidegben. Az első úgy történik, hogy fagyos időben, a fa derekától 1—1½ m. távolságban, 1 m. mély és ½ m. széles árkot ásunk az egész fa körül, a

gyökereket simán elmeteljük és midőn a fa gyökereit környező földesomó már elegendőleg átfagyott, akkor a földesomó alját is aláaknázzuk és a gyökereket itt is simára meteljük. Ekkor még egy pár napig várunk, hogy a földesomó még jobban a gyökerekhez fagyjon, ha szükséges, ezen hozzáfagyást öntözés által is elősegítjük, időközben pedig az átszállítandó fa számára megfelelő nagyságú gödröt ásunk és arról is gondoskodunk, hogy elegendő mennyiségű compostföld álljon készletben, melylyel a gödör és beültetendő fa csomója közti tért, melynek körülbelül egy arasznyinak kell lenni, kitölthessük.

Ennek megtörténte után, az alá és körülaknázott fát, a gyökereihez fagyott földdel együtt, emeljük és lánczok segítségével kerekre teszszük, új álló helyére átszállítjuk, itt a számára készített gödörbe beállítjuk, a körülötte maradt hézagot compostfölddel kitöltjük és hogy a szél azt el ne dönthesse, 3 erős dróttal a korona között megkötjük és ezen 3 vastag drót alsó végét, a beültetett fa derekától 5—6 meternyi távolságban a földbe vert czövekekhez oly módon erősítjük, hogy ezen 3 czövek, a fa dereka körül vont körben, egy egyenoldalú 3 szöget képezzen. Ennek megtörténte után, az első esztendőben, különös gondot kell arra fordítani, hogy az átültetett gyümölcsfa talaja soha egészen ki ne száradjon, sőt még a derekát is jó lesz szalmatekercesel vagy ruhadarabokkal körülvenni és ezen göngyöt is folytonosan nedvesen tartani, mindaddig, míg az átültetett fa, új talajában kellek meg nem gyökerezett.

A földesomó nélküli nagyobb fa ültetése csak kisebb terjedelmű példányoknál szokás és abból áll, hogy miután az átültetendő fát, lehetőségig sértetlen gyökerekkel, fagymentes időben, a helyéről kivettük és a számára szükséges gödröt kiástuk, ez utóbbit földdel majdnem tele hánnyuk és arra annyi vizet öntünk, mennyivel a földből olyan habarzatot lehet készíteni, hogy abba a fa gyökerei oly mélyen merüljenek el, mint a milyen mélyen előbbeni helyükön állottak. Ekkor ráhányjuk még a hátralevő földet, abból tányért készítünk, a fát magát drólokkal épen úgy megerősítjük, mint az előbbeni eljárásnál mondván volt és ezután az első évben az átültetett fa kellek öntözéséről gondoskodunk.

Üzleti tudósítás:

Szarvas, 1890. nov. 28.

A gabonaüzletben a héten jelentéktelen volt a változás.

Az árak változatlannak maradtak — a hét végén emelkedett a buza 5 krral.

Az ajánlat meglehetősen szűk körre szorított.

Az utak az egész országban majdnem járhatatlanok. A pesti piacon ez nagyon is észrevehető. A heti forgalom most alig üti meg azt a mennyiséget, a mi rendes körülmények között egy napra elegendő.

Daczára ezen körülménynek a buza ára nem emelkedett, sőt esik — mivel a pesti malmok kivétel nélkül

nagy árukészlettel rendelkeznek, s nincsenek arra szorulva, hogy napról napra szerezzék be szükségletüket, és ezáltal az árakat hajtsák.

Külföldről is igen kevés megbízás jött.

A helybeli piacon nagy kínálat van, de a gazdák tulmagas árköveteléseivel szemben még nem igen lehet venni.

Elkelt a héten 400 mm. buza egy termelőtől 7 frt 40 kr. a vasut-hoz szállítva.

Heti piacaink a rossz utak következtében gyéren vannak látogatva.

Kicsinyben nem is volt semmi forgalom.

Búza I. rendű piros 7.40—50

» » sárga 7.20—30

Árpa 6.— 6.50

Tengeri, morzsolt 5.20 5.50

Zab 6.— 6.50

Meteorologiai észleletek.

Szarvas, 1890. nov. 22-től 28-ig

Nap	Lég hőmérséklet					Szél-irány és erősség			Csap	
	7. ó. r.	1. d. u.	8. ó. est	közép				M.	A.	
Nov. 22	4.0	9.6	7.6	7.1	w2	w3	CO			
23	5.9	7.6	5.3	6.3	w2	Nw	S5	0.3	0	
24	6.9	10.5	10.6	9.1	Sw	Sw	Sw	3.5	0	
25	8.0	7.6	8.2	5.3	w5	Nw	CO			
26	1.6	1.0	0.2	0.5	S2	NE	CO	8.3	*	
27	6.2	4.9	0.2	3.8	N2	NE	NE	ny		
28	0.8	2.2	4.3	2.5	CO	E3	N2	8.3	x0	

Jelmagyarázat: A szélirányok jelölése éjszaki=N, keleti=E, déli=S, nyugati=W, északkeleti=NE, délnyugati=SW. A csapadék alakjának jelölése: 0=eső, ||=dörgés, z=dörgés villámlással, ny=nyomok, x=olmos eső, *=hó

Felolós szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

VARGA JÓZSEF.

Vasuti menetrend.

Érvényes 1890. jun. 1-től kezdve.

Szarvas-Mezőtur sz. v.	indul d. e.	9:34
	érk. d. e.	10:20
» » vegyes vonat	ind. d. u.	2:20
	érk. d. u.	3:16
Mezőtur-Szarvas személy vonat	ind. d. u.	5:30
	érk. d. u.	6:16
	veg. von. ind. délben	12:39
	érk. d. u.	1:25

Aradról Budapest felé.

Személyvonat	Aradról	ind. délben	12:10
	Csaba	érk. d. u.	1:42
	»	ind. d. u.	1:54
	Mezőtur	érk. d. u.	3:21
	»	ind. d. u.	3:29
	Budapestre	érk. este	7:45
Gyorsvonat	Aradról	ind. reggel	7:45
	Csaba	érk. d. e.	9:07
	»	ind. d. e.	9:14

Mezőtúr	érk. d. e.	10:33
"	ind. d. e.	10:34
Budapestre	érk. d. u.	1:55

Budapestről Arad felé.

Személyvonat	Budapestről	ind. reggel	8:15
	Mezőtúr	érk. délben	12:22
	"	ind. "	12:28
	Csaba	érk. d. u.	1:53
	"	ind. d. u.	2:18
Gyorsvonat	Budapestről	ind. d. u.	2:00
	Mezőtúr	érk. d. u.	5:17
	"	ind. d. u.	5:18
	Csaba	érk. d. u.	6:40
	"	ind. d. u.	6:47
	Aradra	érk. este	8:10

Karácsonyi és ujévi ajándékok.

NYÁCSIK SOMA utóda

B.-SZARVASON.

„a fekete kutyához“.

Ajánlja igen szép választéku kezdett kézi munkáit, u. m. Házaldás, Levélkosár, Lámpatartó, Gyufatartó, Asztalkosár, Óratartó, Lámpaernyő, Szalvéta Gyűrű, kezdett papucs, Czipő, Csizmahuzó, Törölköző-tartó, Asztalfutóhoz, Congress és Jáva Canavász, szövetek, — papírhimző szövetek tálczakendők, himző selyem pamut és gyöngyöket, valamint a kézi munkákhoz alkalmas fa-rámáit.

Előnyös árak és pontos kiszolgálás mellett.

Karácsonyi és ujévi ajándékok.

Kötő-, himző-, horgoló- pamutok és czénnák.

Gyermekek-, férfi- és női kesztyűk.

Birtok-eladás

KOLLÁR JÁNOSNAK,

csabai út melletti 59 hold szántóföldje (lakházzal, jó vizű kúttal) 5½ százalékos amortisatio s egyéb kedvező feltételek mellett eladó. Értekezhetni a tulajdonossal. — Ugyanitt egy feles alkalmazást talál 9 hold vizmentes siratói lapályos földre, árpa és kölesre.

24403. sz. A bgyulai m. kir. pénzügyigazgatóságtól.

I. a — 1890.

Árverési hirdetés.

A bgyulai m. kir. pénzügyigazgatóság részéről ezennel közhirrre tétetik, miszerint az alatt megnevezett város területén a bor és hús, valamint a czukor- és sörfogyasztás után fizetendő adó iránti beszédesi jog, a magyar törvényhozás által netán behozandó változtatások fenntartása mellett **1891. évi január hó 1-től december hó végéig**, esetleg felmondás feltételének fenntartásával, vagy felmondás feltételének fenntartása nélkül 1892. és 1893. évre is a pénzügyigazgatóságnál, és a m. kir. pénzügyőri biztosságnál betekintheső feltételek alatt **nyilvános árverés útján haszonbérbe adatik.**

Írásbeli ajánlatok is elfogadtnak, melyek szabályszerűen kiállítva és az alantabbi kikiáltási ár 10% bánatpénzzel ellátva legfeljebb a szóbeli árverés kezdetéig lepecsételve ezen pénzügyigazgatóság főnökének adandók át.

A város neve	Megye	Kikiáltási ár egy évre										A szóbeli nyilvános árverés a bgyulai m. kir. pénzügyigazgatóságnál fog megtartatni és pedig a következőleg:
		Bor		Hús		Czukor		Sör		Összesen		
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	
Szarvas	Békés	15984	69	5744	30	3613	92	1135	71	26478	62	1. ár. 1890. decz. 9. d. e. 9—10. 2. " " " 10. " " 3. " " " 11. " "

Tanonczul

felvétetik egy jó házból
való fiu

KOMLOVSZKY JÁNOS

fűszer-, norinbergi és rövidárú
üzletében,

SZARVASON.

3—2

7138 P. szám.
1890.

III.

Hirdetmény.

A **Szarvas** küzségben gyakorolt italmérési jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügy-ministeri rendelet 9. és 10. §§-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1891. évi február hó 26. napjának d. e. 9. órája** a kir. törvényszék 2. számú hivatalszobája. kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A kir. törvényszék.

B-Gyulán, 1890. október hó 31.

TÓTH
jegyző.

Üzleti hirdetés.

A téli idény küszöbén van szerencsém a t. közönség becses figyelmébe ajánlani eddigi jóhirű

férfi ruha-szabászati MŰTERMEMET.

Elvállalok minden a szabászat körébe vágó megbízást a legjutányosabb árak mellett a **legujabb divat szerinti** kivitelben Miután legelsőrendű ruhaszővetgyáriraktárakkal állok összeköttetésben, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy nagyválasztéku kelmékkel is gyári áron szolgálhatok tisztelt megrendelőimnek.

Vidéki megbízások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Tömeges megrendelésért esedez

MAICZ FERENCZ,
férfi-szabó.

2—2 (Beliczey-út, Bent-féle ház.)

A kiválóbb fővárosi nagyobb czégekkel létesített közvetlen összeköttetésem azon kellemes helyzetbe juttattak, hogy nyomdahelyiségemben egy dusan felszerelt

írópapir-, író- és rajzszerék raktárát

berendezhettem úgy, hogy teljes bizalommal fordulhatok a t. közönséghez azon kérelemmel, miszerint író-papir, író- és rajzszerék, valamint nyomtatványaik szükségletét nálam fedezni sziveskedjék, mint aki e téren minden igényt

teljes mértékben kielégíteni képes vagyok.

Ha azonban mégis valamely eddig nálam nem keresett papir, avagy írószer, valamint nyomtatvány raktáramban készletben nem volna, úgy annak lehető rövid idő alatti beszerzését, valamint a nyomtatványok elkészítését t. vevőim és megrendelőim részére eszközölöm.

Ugyanitt egy jó házból való fiu

tanonczul felvétetik

A t. közönség becses pártfogásáért esedezve, maradtam,

kiváló tisztelettel

SÁPSZKY JÁNOS,
nyomdatulajdonos.

2—

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy Szarvason letelepedve a

Trnovszky Sámuel-féle házbán
(Somorin-uteza 1011. sz.)

fehérnemű-mosó és vasaló

üzletet rendeztem be.

Elvállalok mosás, vasalás, tisztításra mindennemű férfi- és női-fehérruhákat, melyek a legkényesebb izlésnek is megfelelően lesznek kiállítva.

Tömeges pártolást kérve vagyok

tisztelettel

Grósz Gizella.

5—3

Kiadó lakás.

Özv. Ertl Ferenczné kényes-utcai házában két szoba, konyha, kamra és pinczéből álló

LAKÁS

azonnal haszonbérbe adatik.

Hónapos lakásnak is igen alkalmas.

Értekezni lehet a tulajdonosnővel.

3—2